

[Hem](#) > ... > [Dina Rättigheter](#) > [Möjlighet Till Rättslig Prövning I Miljöärenden](#) > Andra relevanta bestämmelser om överklagande, rättsmedel och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor

Andra relevanta bestämmelser om överklagande, rättsmedel och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor

Rättsmedel mot administrativ passivitet

Både berörda enskilda och miljöorganisationer kan begära att en tillsynsmyndighet vidtar åtgärder mot en miljöfarlig verksamhet eller åtgärd. Tillsynsmyndigheterna är ofta, men inte alltid, länsstyrelsen men det kan också vara den lokala kommunen eller andra statliga myndigheter. Om tillsynsmyndigheten beslutar att inte vidta någon åtgärd kan beslutet överklagas till mark- och miljödomstolen och efter prövningstillstånd till Mark- och miljööverdomstolen. Domstolarna kan, om de väljer att döma enligt klagandens yrkanden, återförvisa ärendet till tillsynsmyndigheten för att de ska vidta åtgärder som till exempel föreläggande om försiktighetsåtgärder eller helt förbjuda verksamheten.

Administrativ passivitet kan också prövas av Riksdagens ombudsmän (JO) eller Justitiekanslern (JK) som båda är utsedda för att säkerställa att offentliga myndigheter och deras personal följer lagar och andra författningar. De har en disciplinär funktion och agerar genom beslut och åtal för administrativt uppförande. Justitiekanslern kan också utreda vissa skadeståndsanspråk riktade mot staten. De skadeståndskrav som JK hanterar är främst de som bygger på att en statlig myndighet har fattat ett felaktigt beslut.

Riksdagens chefombudsman och övriga JO ska övervaka att de som utövar offentlig myndighet följer lagar och andra författningar och fullgör sina skyldigheter i andra avseenden.

Ombudsmännen ska särskilt se till att domstolar och offentliga myndigheter under sin verksamhet följer kraven i regeringsformen om objektivitet och opartiskhet och att medborgarnas grundläggande rättigheter och friheter inte kränks i den offentliga förvaltningen. Kontrollen utövas av ombudsmännen vid bedömning av klagomål från allmänheten och genom inspektioner och andra utredningar som ombudsmännen finner nödvändiga. Enskilda klagomål ska göras skriftligen. Det skriftliga klagomålet ska ange mot vilken myndighet klagomålet görs. En person som har berövats sin frihet kan skriva till ombudsmännen utan att hindras av några begränsningar för att skicka brev eller andra handlingar som kan gälla för honom.

Ombudsmännen avslutar ärenden med ett beslut, där man uttalar sig om en åtgärd som vidtagits av en myndighet eller en tjänsteman bryter mot lagen eller någon annan författning eller på annat sätt är felaktig eller olämplig. Ombudsmännen kan också göra uttalanden som är avsedda att främja enhetlig och lämplig tillämpning av lagen. I rollen som extraordinär åklagare kan en ombudsman inleda rättsliga förfaranden mot en tjänsteman som, i strid med skyldigheterna för hans myndighet eller hans uppdrag, har begått ett brott. Ärenden kan väckas vid Högsta domstolen om det finns synnerliga skäl för detta.

Ombudsmännen kan inte ingripa i enskilda fall eller ansöka om eller bevilja inhibition och institutionen betraktas därför inte som ett effektivt rättsmedel enligt artikel 9 i Århuskonventionen. Men även om JO endast kan pröva ett ärende efter det att det har avgjorts, och hans eller hennes granskning är begränsad till hanteringen av ärendet, har JO:s beslut stor betydelse för förståelsen av begreppet god förvaltning.

Påföljder när offentlig förvaltning inte ger effektiv tillgång till rättslig prövning

Utöver ombudsmännens roll anger 20 kap.1 § brottsbalken (1962:700) att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften skall dömas för tjänstefel till böter eller fängelse i högst två år. Om gärningen med hänsyn till gärningsmannens befohigheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa, skall inte dömas till ansvar. Till exempel omfattas kommunala tjänstemän och politiker i

kommunala nämnder och styrelser av reglerna tjänstefel vid myndighetsutövning. Å andra sidan är politiska ledamöter i statliga eller kommunala församlingar, dvs. medlemmar av riksdagen, regeringen och medlemmar av kommun- och landstingsfullmäktige, undantagna från ansvaret för åtgärder som de vidtar i denna egenskap. En åklagare kan besluta att åtala den anklagade vid tingsrätten.

I lagen om offentlig anställning (1994:260), som gäller för alla anställda i riksdagen och dess utskott och av regeringen med dess departement, föreskrivs att en anställd som avsiktligt eller av oaktsamhet bryter mot sina skyldigheter i anställningen får ges en disciplinär påföljd för tjänsteförseelse. Om felet är litet med hänsyn till alla omständigheter får inget straff meddelas. Sådana disciplinära sanktioner är en varning och ett löneavdrag.

Påföljder för domstolstrots, t.ex. när domstolens dom inte följs och respekteras

När det gäller domstolstrots från myndigheter som kommuner finns det flera olika instrument för att kontrollera kommunal verksamhet. Det finns dock inte många sanktioner tillgängliga förutom de som nämns ovan. Det finns en möjlighet inom vissa områden, som tillsynsuppgifter enligt miljöbalken, för länsstyrelsen att be en kommun att fullgöra sina skyldigheter avseende tillsyn (26 kap. 8 §).

■ Senaste uppdatering: 19/05/2025

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.